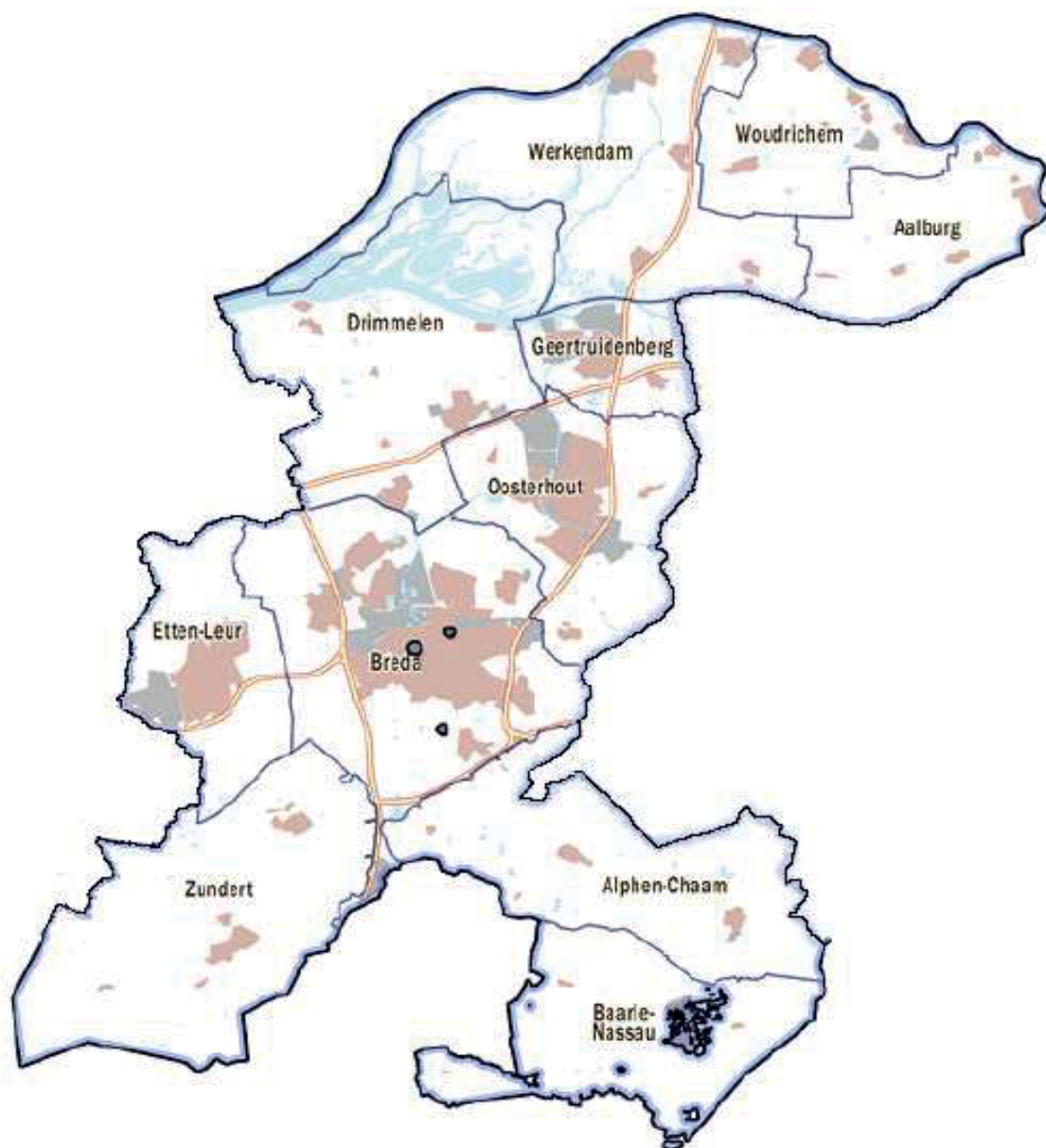

Sociaal Calamiteitenprotocol

District de Baronie

9 november 2015

Beheer: AOV gemeenten District de Baronie

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Strategisch kader	3
2.1 Definitie sociale calamiteit	3
2.2 Doel van het protocol	4
2.3 Uitgangspunten	4
2.4 Strategische partners	5
3. Achtergronden	6
3.1 Jeugdwet	6
3.2 Wet Maatschappelijke ondersteuning	6
3.3 Participatiewet	6
4. Verantwoordelijkheden en rol gemeenten	7
4.2 Tussen een gemeente en instelling	7
4.3 Tussen gemeenten onderling	7
4.4 Relatie met de inspectie	8
4.5 Meldingen Jeugdwet en Wmo	8
5. Overige betrokken partijen	10
6. Uitvoeringsprotocol	12
6.1 Fase 1: Organisatie binnen 3 uur	12
6.2 Fase 2: Acties binnen 48 uur	14
6.3 Fase 3: Nafase binnen 2 maanden	16
 Bijlage 1 Bereikbaarheidsinformatie gemeente	 18
Bijlage 2 Checklist perscommunicatie	19
Bijlage 3 BOB procedure	21
Bijlage 4 Voorbeelden van typen calamiteiten	22

1. Inleiding

De gemeenten in Nederland werken binnen Veiligheidsregio's met o.a. de politie, brandweer en GHOR samen wanneer zich een fysieke ramp of calamiteit voordoet. Voorbeelden van een fysieke ramp of calamiteit zijn een grote brand, ontploffing of natuurramp. In het Regionaal Crisisplan (hierna te noemen RCP) is vastgelegd hoe deze samenwerking is georganiseerd.

Bij calamiteiten in het sociaal domein kan gedacht worden aan het ontstaan van maatschappelijke onrust door een familiedrama, zinloos geweld of herhaalde pesterijen met ernstige gevolgen. Gemeenten en haar partners zijn zich er steeds meer van bewust dat een dergelijk calamiteit snel kan escaleren met eventuele gevolgen voor de openbare orde en veiligheid.

De gemeenten zijn vanaf 2015 verantwoordelijk voor de jeugdzorg, jeugd-GGZ, jeugd-VB, jeugdbescherming, jeugdreclassering en Veilig Thuis (AMHK). Voor de Wmo is vanaf 1 januari 2015 de taak extramurale begeleiding uit de AWBZ, cliëntondersteuning, het bieden van beschermd wonen en opvang (jeugd en volwassenen) en de 24-uurs anonieme hulplijn overgegaan naar de gemeenten.

Met deze transitie in de jeugdzorg en de AWBZ/Wmo komen calamiteiten rond de hulp en zorg voor de jeugd en die van grote groepen kwetsbare inwoners dus veel nadrukkelijker op de lokale (politiek bestuurlijke) agenda. De directe betrokkenheid van de gemeente bij een calamiteit in het sociale domein wordt groter. Maar niet alleen de betrokkenheid bij, ook de verantwoordelijkheid voor en aanspreekbaarheid op calamiteiten waaronder ook de uitvoering van het onderzoek naar calamiteiten en geweldsincidenten en de afhandeling daarvan, liggen nu nadrukkelijk bij de gemeenten.

Hoe goed een zorgstelsel ook moge zijn, calamiteiten zullen blijven plaatsvinden. De problematiek van volwassenen en kinderen en hun ouders/verzorgers is soms zo complex, en kan soms zo onvoorspelbaar en snel escaleren, dat calamiteiten niet altijd kunnen worden voorkomen. Daarnaast maken professionals soms inschattingfouten. De overheid kan niet voorkomen dat er soms zaken misgaan, en moet die illusie ook niet willen wekken. Wel kan zij zich voorbereiden op eventuele calamiteiten

Gelet op dit alles is het van belang te komen tot een Sociaal Calamiteitenprotocol voor het district de Baronie (hierna te noemen SCP) waarin een integrale werkwijze wordt afgesproken zodat alle betrokken partijen weten wanneer:

- informatie gedeeld moet worden;
- bestuurlijk opgeschaald moet worden;
- de werkwijze conform dit protocol gehanteerd moet worden.

Het nu voorliggende plan sluit aan bij bestaande werkwijzen en samenwerkingsverbanden en richt zich dus primair op de genoemde nieuwe verantwoordelijkheden die op gemeenten per 1 januari 2015 zijn afgekomen. Het beschrijft wat de taken en verantwoordelijkheden zijn wanneer zich een incident of calamiteit in het sociale domein voordoet binnen het district de Baronie. Dit gaat hier om de gemeenten Aalburg, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Breda, Drimmelen, Geertruidenberg, Oosterhout, Werkendam, Woudrichem, Etten-Leur en Zundert.

2. Strategisch kader

2.1 Definitie sociale calamiteit

Hoe goed we ook zijn voorbereid, calamiteiten zullen blijven plaatsvinden. De problematiek is soms zo complex en onvoorspelbaar dat calamiteiten niet altijd kunnen worden voorkomen. Bovendien blijft inschatten van risico's en de impact daarvan mensenwerk. De overheid kan niet voorkomen dat er soms zaken misgaan.

In dit plan houden we onderstaande definitie van een sociale calamiteit aan:

Een **sociale calamiteit** is een (on) verwachte ingrijpende gebeurtenis die een maatschappelijke onrust/ontwrichting tot gevolg heeft of kan hebben en gerelateerd is of wordt met een kwetsbare doelgroep. Er is sprake van een sociale calamiteit of crisis als een incident¹ betrekking heeft op een kind of persoon uit een kwetsbare doelgroep of een gecompliceerde gezinssituatie en waarbij er sprake kan zijn van maatschappelijke onrust in een straat, buurt, wijk of bij een maatschappelijke voorziening (school, sportvereniging of kinderopvang).

Een sociale calamiteit kan de volgende kenmerken hebben:

- Uitstraling naar de omgeving;
- Maatschappelijke impact met sociale onrust en daarmee een (potentiële) bedreiging voor de veiligheid en openbare orde;
- Bestuurlijke impact;
- Belangstelling van lokale, regionale of landelijke media;
- (Kans op) tegengestelde, onvolledige en onjuiste berichtgeving door overheden en betrokken partijen;
- Het kan zich ontwikkelen of acuut ontstaan.

Calamiteiten hebben vaak gevolgen voor personen, politiek, publiciteit en personeel; de 4 P's.

- Personen: Er zijn meerdere personen bij betrokken of de calamiteit heeft langdurige gevolgen voor de slachtoffers en hun omgeving.
- Politiek: Er is een bestuurlijk afbreukrisico aanwezig (de kans is aanwezig dat de gemeenteraad ('de politiek') het college van B&W zal vragen nadere uitleg te geven of ter verantwoording te roepen.
- Pers/publiciteit: De kans is aanwezig dat de pers aandacht aan de calamiteit geeft, hoe klein de calamiteit ook is en het incident daarmee groot wordt en mogelijk negatieve impact heeft op de omgeving.
- Personeel: Als personeel van een instelling vanuit de uitoefening van hun taak betrokken is bij een calamiteit.

Bij calamiteiten is het managen van deze 4 P's van belang. Diensten en uitvoeringsorganisaties dienen eenduidig en gecoördineerd naar buiten te treden om (verdere) schade aan slachtoffers en hun directe omgeving en het beeld rond de zorg voor kwetsbare doelgroepen te voorkomen. De communicatie speelt bij calamiteiten dan ook een cruciale rol.

Typen calamiteiten

Er kan een onderscheid gemaakt worden in (hoofd)typen van sociale calamiteiten:

1. Calamiteiten met jeugdigen (en hun ouders / verzorgers);
2. Calamiteiten in de zorg;
3. Calamiteiten met maatschappelijk gevoelige groepen.

¹ In het protocol wordt geen onderscheid gemaakt tussen een incident en een calamiteit, omdat dit onderscheid vaak niet duidelijk is. In zijn algemeenheid zijn incidenten echter, in vergelijking met calamiteiten, lichtere verstoringen van de dagelijkse gang van zaken.

Ad. 1. Calamiteiten Jeugdigen

Binnen deze categorie vallen alle calamiteiten die te maken hebben met een baby, kind of jeugdige in de leeftijd van 0 tot 23 jaar. Te denken valt aan geweld door een kind, excessief geweld in de huiselijke situatie, excessief gedrag op school, pesterijen, uithuisplaatsingen van kinderen en zedenzaken (al dan niet binnen voorzieningen).

Ad. 2. Calamiteiten in de zorg

Binnen deze categorie vallen alle calamiteiten die te maken hebben met zorg of de verzorging van kwetsbare doelgroepen. Te denken valt aan verwaarlozing of een sterfgeval met onduidelijke oorzaak in zorg- of verpleeghuis.

Ad. 3. Calamiteiten met maatschappelijk gevoelige groepen

Binnen deze categorie vallen alle calamiteiten die te maken hebben met inwoners die door hun gedrag als maatschappelijk gevoelig te betitelen zijn. Te denken valt aan zedendelinquenten en verwarde personen, maar bijvoorbeeld ook aan vluchtelingengroepen.

2.2 Doel van het protocol

Doel van het SCP is om gemeenten in staat te stellen zich adequaat voor te bereiden op sociale calamiteiten, zodat zij effectieve maatregelen kunnen nemen om escalatie te beperken of te voorkomen. Zo snel als mogelijk dient teruggekeerd te worden naar een genormaliseerde situatie.

De primaire doelgroepen van dit SCP zijn de bij de calamiteit betrokken personen, families, gezinnen en de bewoners van de gemeente waar een sociale calamiteit plaatsvindt.

Het protocol is gericht op:

1. Het beperken en aanpakken van maatschappelijke onrust ten gevolge van - feitelijke dan wel dreigende - sociale calamiteiten en incidenten;
2. Te komen tot een effectieve aanpak van sociale calamiteiten in samenwerking met ketenpartners. Deze aanpak voorkomt escalatie, draagt bij aan de-escalatie en herstel van sociale cohesie in de samenleving.

Dit SCP is zo opgesteld dat niet alleen flexibel en effectief kan worden opgetreden bij (de dreiging van) maatschappelijke onrust, maar ook zodanig dat bij specifieke calamiteiten en feitelijke of te verwachten maatschappelijke onrust relevante partners vroegtijdig en effectief ingezet kunnen worden.

De werking van dit protocol betreft het hele sociaal domein. Uitgangspunt is wel dat iedere situatie uniek is en vraagt een eigen benadering. Vroegtijdige signalering en gevolgbestrijding richten zich op het voorkomen en zo nodig aanpakken van maatschappelijke onrust ten gevolge van feitelijke dan wel dreigende sociale calamiteiten en incidenten.

2.3 Uitgangspunten

In deze paragraaf zijn uitgangspunten opgesteld die van toepassing zijn voor de 11 gemeenten in het district de Baronie.

- Het SCP richt zich op calamiteiten in het sociaal domein en is gebaseerd op de eisen en verplichtingen uit de Jeugdwet, Participatiewet en AWBZ/Wmo;
- Het SCP is ter aanvulling en/of verbinding van bestaande structuren en calamiteitenplannen en bevat waar nodig een aantal aanvullende afspraken over de omgang met calamiteiten. Het SCP komt zeer nadrukkelijk niet in de plaats van taken en verantwoordelijkheden van individuele ketenpartners, instellingen en instanties. Het SCP heeft ook geenszins de functie in de plaats te komen van deze bestaande voorzieningen, m  r is juist in het leven geroepen ter aanvulling hierop (Het is niet ondenkbaar dat een combinatie van een sociale en een fysieke calamiteit kan plaatsvinden (b.v. gezinsdrama met gasexplosie in woning).
- Iedere afzonderlijke gemeente is zelf verantwoordelijk voor het concreter uitwerken en afstemmen op de lokale situatie. Hierbij moet bijvoorbeeld gedacht worden aan het eigen maken van het protocol, het informeren van de lokale partners, het bijhouden van een relevante telefoonlijst en het garanderen van bereikbaarheid van de direct betrokken functionarissen.

2.4 Strategische partners

Het plan richt zich op de betreffende gemeente(n) en op alle organisaties, instellingen en andere verbanden in de gemeente(n) die betrokken (kunnen) zijn bij het voorkomen/bestrijden van de sociale calamiteit en de (dreiging van) maatschappelijke onrust.

Belangrijke strategische partners van de gemeenten zijn:

- Centrum Jeugd en Gezin (CJG)
- Gecertificeerde instellingen
- GGD West-Brabant
- Inspectie Jeugdzorg
- Jeugdhulpaanbieders
- MEE West-Brabant
- Openbaar Ministerie
- Politie eenheid Zeeland West-Brabant
- Raad voor de Kinderbescherming
- Sociale wijkteams
- Veiligheidshuis Baronie Breda
- Veiligheidsregio Midden- en West Brabant
- Veilig Thuis
- Vrijgevestigde zorgprofessionals
- Zorgaanbieders vanuit de Wmo

3. Achtergronden

Door de veranderingen in wet- en regelgeving zijn de verantwoordelijkheden en bevoegdheden binnen het sociale domein aanzienlijk gewijzigd. Dit heeft vergaande consequenties voor de gemeenten. De belangrijkste wetgeving binnen het sociale domein zijn hieronder kort toegelicht.

3.1 Jeugdwet

De Jeugdwet geeft de wettelijke kaders voor de inrichting van de toeleiding naar jeugdhulp in crisissituaties. Met de Jeugdwet hebben gemeenten de taak om de noodzakelijke jeugdhulp in te zetten voor hun jeugdigen. In acute situaties, waar onmiddellijke actie nodig is, is de gemeente ervoor verantwoordelijk dat de jeugdhulp altijd direct bereikbaar en beschikbaar is. Deze verantwoordelijkheid is geborgd in artikel 2.6, eerste lid, onderdeel b van de Jeugdwet.

De gemeenten zijn op basis van de nieuwe Jeugdwet vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk voor alle vormen van jeugdhulp. Op grond van de Jeugdwet zijn gemeenten gehouden ieder kind dat een individuele voorziening nodig heeft die hulp ook te bieden.

Gemeenten dienen op grond van de wet:

- De toegang tot hulp op een laagdrempelige en herkenbare manier te organiseren, in bijvoorbeeld een (sociaal) wijkteam;
- De juiste deskundigheid voor de toegang beschikbaar te stellen, zodat triage plaatsvindt door daarvoor toegeruste professionals; dit ter vervanging van de bestaande indicatiestelling;
- Rechtstreeks toegang tot jeugdhulp te bieden na verwijzing door huisarts, jeugdarts of medisch specialist;
- Jeugdhulp in te zetten die gecertificeerde instelling nodig acht;
- Een consultatiefunctie voor professionals te bieden;
- Een gecertificeerde instelling te realiseren en aansluiting op Jeugdbeschermingskader te garanderen;
- Een Veilig Thuis functie te garanderen;
- Indien nodig de Raad voor de Kinderbescherming in te schakelen;
- 24/7 beschikbaar en bereikbaar te zijn en bij een crisissituatie direct de juiste jeugdhulp in te schakelen. (Dit laatste is georganiseerd via de 24/7 bereikbaarheid van Veilig Thuis).

3.2 Wet Maatschappelijke ondersteuning

De Jeugdwet geldt (in de meeste gevallen) voor jeugdigen tot 18 jaar. Indien hulp en ondersteuning daarna nodig is, gelden Wmo, de Wet Langdurige Zorg en/of de Zorgverzekeringswet als kader voor verschillende hulpsoorten.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de begeleiding van burgers (vanaf 18 jaar) die zelfstandig wonen, vanuit de Wmo. Deze ondersteuning richt zich op het bevorderen, het behoud of het compenseren van zelfredzaamheid van burgers. Daarnaast blijven gemeenten verantwoordelijk voor de 'oude' Wmo-functies als voorzieningen, zoals taxivervoer, woningaanpassing en hulpmiddelen.

Bereikbaarheid (24 uren) van betrokken organisaties is lokaal geborgd.

3.3 Participatiewet

De gemeente is verantwoordelijk voor mensen met arbeidsvermogen die ondersteuning nodig hebben. Deze mensen zitten nu in de Wet Werk en Bijstand (hierna WWB), Wet sociale werkvoorziening (hierna Wsw) en mensen met arbeidsvermogen in de Wajong.

De Participatiewet is één regeling die de WWB, de Wsw en een deel van de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong) vervangt. Doel van deze nieuwe wet is onder meer om mensen met een arbeidshandicap zoveel mogelijk aan een baan te helpen.

4. Verantwoordelijkheden en rol gemeenten

Bij een calamiteit heeft de gemeente uiteenlopende functies tegelijk: hulpverlener, handhaver van de openbare orde, plek om het hart te luchten, informatiebron, onderzoeker en rots in de branding. In eerste instantie heeft de burgemeester, en in tweede instantie de verantwoordelijk wethouder, daarin een cruciale rol. Daarin worden zij inhoudelijk en organisatorisch ondersteund door een team van ambtenaren.

Dit hoofdstuk beschrijft de verantwoordelijkheden van relevante actoren op dit thema.

4.1 Binnen het bestuur van een gemeente

De burgemeester van de gemeente waarin het incident zich afspeelt is coördinerend verantwoordelijk voor de aanpak en bestrijding van het (lokale) incident/calamiteit en eventuele bijhorende maatschappelijke onrust of ontwrichting (openbare orde en gezagsrol binnen driehoek). Ook de rol van burgervader in de zin van maatschappelijke betekenisgeving is bij dit soort calamiteiten van groot belang.

Een burgemeester is verantwoordelijk voor de aanpak en bestrijding van een incident:

- Als het om een inwoner van de gemeente gaat of een persoon die tijdelijk in de gemeente verblijft (ook als deze in een andere gemeente zorg krijgt/in behandeling is);
- Als het om een organisatie (uitvoerend of getroffen) gaat die in de gemeente is gevestigd.

De rol en focus van de portefeuillehouder (wethouder Jeugd, wethouder Zorg en/of wethouder Participatie) ligt meer op de inhoud van de zaak, Hij/zij is immers bestuurlijk verantwoordelijk voor de inkoop en het reilen en zeilen van de jeugdhulp/ Wmo in de gemeente. Er zullen vragen komen hoe het zo mis heeft kunnen gaan, wat er exact gebeurd is, hoe dat heeft kunnen gebeuren en wat de gevolgen zouden kunnen zijn, wat kunnen we er van leren en kunnen we het voorkomen in de toekomst. De portefeuillehouder is naast gesprekspartner voor instellingen ook verantwoordelijk voor eventuele aanpassing van werkwijzen en afspraken en de noodzakelijke nazorg. Zijn meerdere wethouders betrokken? Dan dient één van hen de coördinatie te hebben, waardoor het college van B&W met één mond spreekt.

De gemeenteraad controleert het college van B&W en bepaalt op hoofdlijnen het gemeentelijk beleid, maar in de acute fase van een calamiteit heeft de raad geen eigenstandige rol. Ook de officiële woordvoering richting de media dient altijd te worden geregisseerd door de burgemeester of wethouder. De gemeenteraad dient uiteraard wel goed te worden geïnformeerd, met name als de calamiteit systeemfouten aan het licht brengt. Het rapport van de Inspectie/toezichthoudend ambtenaar speelt daarin vaak een voorname rol.

4.2 Tussen een gemeente en instelling

Het is van belang om bij een calamiteit de rolverdeling tussen enerzijds de politie en gemeente en anderzijds de bij de calamiteit betrokken instelling(en) scherp af te bakenen. Een hulpverlenende organisatie is allereerst zelf verantwoordelijk voor het correct uitvoeren van haar taken, de operationele verantwoordelijkheid. Bij een incident of calamiteit kan de organisatie daarop aangesproken worden. Veel organisaties die nu al werkzaamheden uitvoeren op het terrein van de jeugdhulp hebben een calamiteitenplan beschikbaar en zijn getraind om te gaan met calamiteiten en de communicatie (woordvoering) hierover. Voor alle organisaties die binnen het sociale domein diensten verlenen of taken uitvoeren, geldt dat calamiteitenplannen op orde dienen te zijn en dat goede afspraken zijn vastgelegd met de (individuele) gemeenten. De gemeente heeft de maatschappelijke en bestuurlijke verantwoordelijkheid en daarmee, indien noodzakelijk, ook de regie op de calamiteit. Gemeenten en instellingen maken hierover, afhankelijk van de aard en type calamiteit, samen een afweging en bijhorende afspraken.

4.3 Tussen gemeenten onderling

Veel afspraken over de onderlinge verhouding en verantwoordelijkheden van gemeente zijn beschreven in (gemeenschappelijke) regelingen en bijhorende uitvoeringsplannen.

4.4 Relatie met de inspectie

Werkterrein Jeugd

Het nieuwe jeugdstelsel bevat één wettelijk kwaliteitsregime, dat uitgaat van het begrip verantwoorde hulp. Gemeenten en jeugdhulpaanbieders bepalen samen hoe die verantwoorde jeugdhulp gerealiseerd kan worden. Ingevolge de Jeugdwet wordt zowel toezicht gehouden op de kwaliteit van de jeugdhulp in algemene zin als op de naleving van de wettelijke kwaliteitseisen.

In de Jeugdwet heeft de Inspectie Jeugdzorg als taak het onderzoeken van de kwaliteit van de jeugdhulp in algemene zin. Samen met de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) houdt zij toezicht op de naleving van de wet.

Daarnaast wordt in de nieuwe Jeugdwet een rol voor de Inspectie VenJ (IVenJ) opgenomen voor zover het betreft het toezicht op de tenuitvoerlegging van strafrechtelijke beslissingen. Binnen de beleidsterreinen van VWS en VenJ betekent dit in ieder geval een verregaande afstemming en samenwerking in het toezicht.

Wat begonnen is als Integraal Toezicht Jeugdzaken, een samenwerking tussen vijf rijksinspecties die taken hebben op het gebied van jeugd, is in 2012 verstevigd in een bredere en gelijk meer flexibele samenwerking van rijksinspecties. Al het toezicht dat betrekking heeft op (de zorg voor) jongeren en waar rijksinspecties samenwerken is onder één noemer gebracht in Samenwerkend Toezicht Jeugd (STJ).

De vijf inspecties die binnen STJ samenwerken zijn:

- de Inspectie voor de Gezondheidszorg
- de Inspectie van het Onderwijs
- de Inspectie Jeugdzorg
- de Inspectie Veiligheid en Justitie
- de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid

De samenwerkende inspecties jeugd zijn verantwoordelijk voor zowel het toezicht op de kwaliteit van de uitvoering door de onder toezicht staande organisaties (via sectoraal toezicht), als voor de kwaliteit van de samenwerking van de onder toezicht staande organisaties (via integraal toezicht). Onderzoek 'onder de vlag' van STJ vindt dus altijd in samenwerking plaats. Welke inspecties wanneer met elkaar samenwerken is afhankelijk van het onderwerp of de problematiek waar onderzoek naar wordt gedaan. Binnen STJ worden afspraken gemaakt over welke samenwerkingsvorm voor welk (soort) onderzoek de beste is.

De staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is de verantwoordelijke staatssecretaris. Organisatorisch maakt STJ deel uit van de Inspectie Jeugdzorg.

Werkterrein AWBZ en Wmo

Het toezicht door de inspectie op huishoudelijke hulp en begeleiding vervalt en het Rijk ziet af van verticaal toezicht (NB. Bij horizontale verantwoording gaat het om de verantwoording van het College van B&W naar de gemeenteraad, zowel op taken die de gemeente in autonomie uitvoert als in medebewind). De Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) en de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) houden toezicht op de kwaliteit van de zorg. Naast de IGZ en NZa controleert de Autoriteit Consument en Markt (ACM) zorgondernemingen op grond van de Mededingingswet.

4.5 Meldingen Jeugdwet en Wmo

Wmo 2015

De gemeente is belast met het kwaliteitstoezicht op de uitvoering van de Wmo (deze is binnen het district De Baronie belegd bij de GGD). Zij moet daartoe een toezichthoudende ambtenaar Wmo aanwijzen. In de Wmo 2015 is in artikel 3.4 opgenomen dat de zorgaanbieder onverwijld melding doet bij de toezichthoudende ambtenaar (artikel 6.1) van:

- a. Iedere calamiteit die bij de verstrekking van een voorziening heeft plaatsgevonden;
- b. Geweld bij de verstrekking van een voorziening.

Voor voorzieningen voor volwassenen (vanuit de WLZ en ZVW) geldt dat regelmatig een rijksinspectie (bijvoorbeeld de Inspectie Gezondheidszorg en de Inspectie Veiligheid en Justitie) betrokken is. Afstemming na melding van een calamiteit tussen de rijksinspectie en de toezichthoudende ambtenaar is daarom noodzakelijk als het gaat om een aanbieder die ook Wmo-ondersteuning levert. De Inspectie Gezondheidszorg is belast met het toezicht op de uitvoering van de toezichthoudende functie door gemeenten: het zogenoemde tweedelijns toezicht.

Jeugdwet

Bij aanbieders die vallen onder de Jeugdwet worden calamiteiten en geweld bij verlening van hulp gemeld bij de daarvoor aangewezen landelijke inspecties (rijksinspecties). Hieronder vallen ook voorzieningen die toe leiden naar jeugd (de lokale toegangspoorten). De preventieve jeugdvoorzieningen vallen onder het toezicht van de gemeente. Er is geen scherpe lijn in wat valt onder jeugdhulp met de rijksinspectie als toezichthouder, en wat valt onder preventieve voorzieningen met de gemeente als toezichthouder. Dit vraagt om afstemmingsruimte tussen gemeenten en rijksinspecties in de komende jaren.

In artikel 4.1.8, lid 1 van de Jeugdwet is opgenomen dat jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen melding doen bij de rijksinspectie van:

- a. Iedere calamiteit die bij de verlening van jeugdhulp of bij de uitvoering van een kinderschermingsmaatregel of jeugdreclassering heeft plaatsgevonden;
- b. Geweld bij de verlening van jeugdhulp of de uitvoering van een kinderschermingsmaatregel of jeugdreclassering.

Omdat gemeenten verantwoordelijk zijn voor een kwalitatief en kwantitatief goed aanbod, is het van belang dat zij informatie verkrijgen van de rijksinspectie wanneer zich calamiteiten voordoen bij een aanbieder waarvan zij diensten afnemen en/of wanneer ingezetenen uit hun gemeente bij een calamiteit betrokken zijn.

5. Overige betrokken partijen

Hieronder wordt een korte opsomming gegeven van een aantal belangrijke externe partijen en netwerkorganisaties die veelal direct betrokken worden bij een calamiteit in het hele sociale domein.

In bijlage 1 is een uitgebreider (niet limitatief) overzicht opgenomen. Omdat er steeds ook wisselende zorgaanbieders zijn dient altijd per casus bekeken te worden welke partners exact betrokken (moeten) zijn.

Raad voor de Kinderbescherming

De Raad voor de Kinderbescherming wordt ingeschakeld als de omstandigheden van een kind en zijn gezin zorgelijk zijn, de geboden vrijwillige hulpverlening niet (meer) voldoende is of het gezin geen hulp accepteert. De Raad onderzoekt de noodzaak tot het treffen van een kinderbeschermingsmaatregel als zij daartoe een verzoek ontvangt. Als dat noodzakelijk is vraagt de Raad de rechter een ondertoezichtstelling uit te spreken.

Ook de Raad voor de Kinderbescherming heeft de plicht een calamiteit aan de Inspectie Jeugdzorg te melden als zij onderzoek doet binnen het gezin. Zoals gesteld in het samenwerkingsprotocol tussen gemeente, Raad voor de Kinderbescherming en Gecertificeerde Instelling informeert ook de Raad voor de Kinderbescherming daarover de gemeente.

Inspectie Jeugdzorg

In de Jeugdwet is het bestaan van de Inspectie Jeugdzorg (IJZ) verankerd. De IJZ valt onder het Ministerie van VWS. De Inspectie houdt toezicht op de kwaliteit van onder meer:

- Jeugdhulpaanbieders (waaronder zorgprofessionals in de lokale wijkteams);
- Gecertificeerde instellingen;
- Veilig Thuis (advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling);
- Raad voor de Kinderbescherming;
- Justitiële jeugdinrichtingen.

Een calamiteit moet aan de Inspectie worden gemeld, bijvoorbeeld door de betrokken jeugdhulpaanbieder of de gemeente. De Inspectie vraagt in de regel om een feitenrelaas, dat binnen twee weken bij de Inspectie moet liggen. Op basis van de melding of het feitenrelaas kan de Inspectie besluiten een onderzoek te doen. Het onderzoek naar aanleiding van die melding wordt aangeduid als een calamiteiten- en geweldstoezicht. Afgezien van het ontvangen van een melding, en het vragen om een feitenrelaas, heeft de Inspectie geen taak in de afhandeling van een calamiteit (warme fase). In de nafase (onderzoek en evaluatie) heeft de Inspectie uiteraard wel een rol. De Inspectie heeft bijvoorbeeld de bevoegdheid om een instelling onder verscherpt toezicht te stellen.

Politie

De politie heeft tot taak in ondergeschiktheid aan het bevoegd gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven. De politie zorgt dus dat burgers de wetgeving naleven door op te treden tegen overtredingen en misdrijven. Daarnaast beschermt zij iedereen die in Nederland woont of verblijft en verleent zij hulp aan mensen die deze nodig hebben. Kortom, de politie ordent de samenleving door ontsporingen – van burenruzies tot het optreden van criminele groeperingen – te bestrijden. Op lokaal niveau treedt de politie op onder het gezag van de burgemeester als het de openbare orde betreft. Waar het gaat om strafrechtelijke handhaving, treedt de politie op onder het gezag van de officier van justitie.

De Inspectie Jeugdzorg, maar zeker ook de instellingen en organisaties zelf, maken bij een vermoeden van een strafbaar feit een melding bij de politie. Wanneer het om gevoelige zaken gaat, zal de politie al snel in beeld komen en informeert de chef van dienst van de politie de burgemeester om hem/haar van een en ander op de hoogte te brengen.

Openbaar Ministerie

Het OM houdt zich bezig met de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. In de praktijk zorgt het OM er voor dat strafbare feiten worden opgespoord en degene die een strafbaar feit begaat wordt vervolgd. Bij een sociale calamiteit kan het OM al vroegtijdig betrokken worden. Bijvoorbeeld door deel te nemen in het PSHi-team of bij de driehoek.

PSHi

De PSHi (Psychosociale Hulpverlening bij ingrijpende gebeurtenissen) wordt ingezet bij ingrijpende gebeurtenissen waarvan de invloed verder gaat dan de directe slachtoffers en de omgeving in brede zin. Er is sprake van (risico op) maatschappelijke onrust.

Het doel van de PSHi is door middel van samenwerking en coördinatie van de hulpverlening een bijdrage te leveren aan vermindering en/of voorkoming van maatschappelijke onrust. De activiteiten die hierbij worden opgezet zijn in de acute fase gericht op het coördineren en organiseren van ondersteuning en/of klinische zorg tot het moment dat de zorg wordt overgedragen naar de reguliere zorg. De GGD is verantwoordelijk voor de coördinatie en regie.

- Het treffen van maatregelen om het hoofd te kunnen bieden aan de gevolgen van de gebeurtenis ter voorkoming van maatschappelijke onrust;
- Het coördineren van hulpverlening met behulp van de betrokken organisaties;
- Zorg dragen dat na beëindiging van ingrijpende gebeurtenis het normale proces zo spoedig mogelijk wordt gecontinueerd;
- Het bevorderen van het herstel van psychisch evenwicht van de getroffen en;
- Het vroegtijdig herkennen van verwerkingsstoornissen bij getroffen en het bevorderen van een adequate behandeling ervan.

Veilig Thuis

Veilig Thuis is een regionale organisatie waar slachtoffers, daders en omstanders terecht kunnen voor deskundige hulp en advies op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling. Veilig Thuis is er voor iedereen, jong en oud, die te maken heeft met huiselijk geweld of kindermishandeling. Veilig Thuis geeft advies en biedt ondersteuning, ook aan professionals. De instelling is 24/7 bereikbaar voor meldingen en beschikt over een interventieteam voor acute hulp.

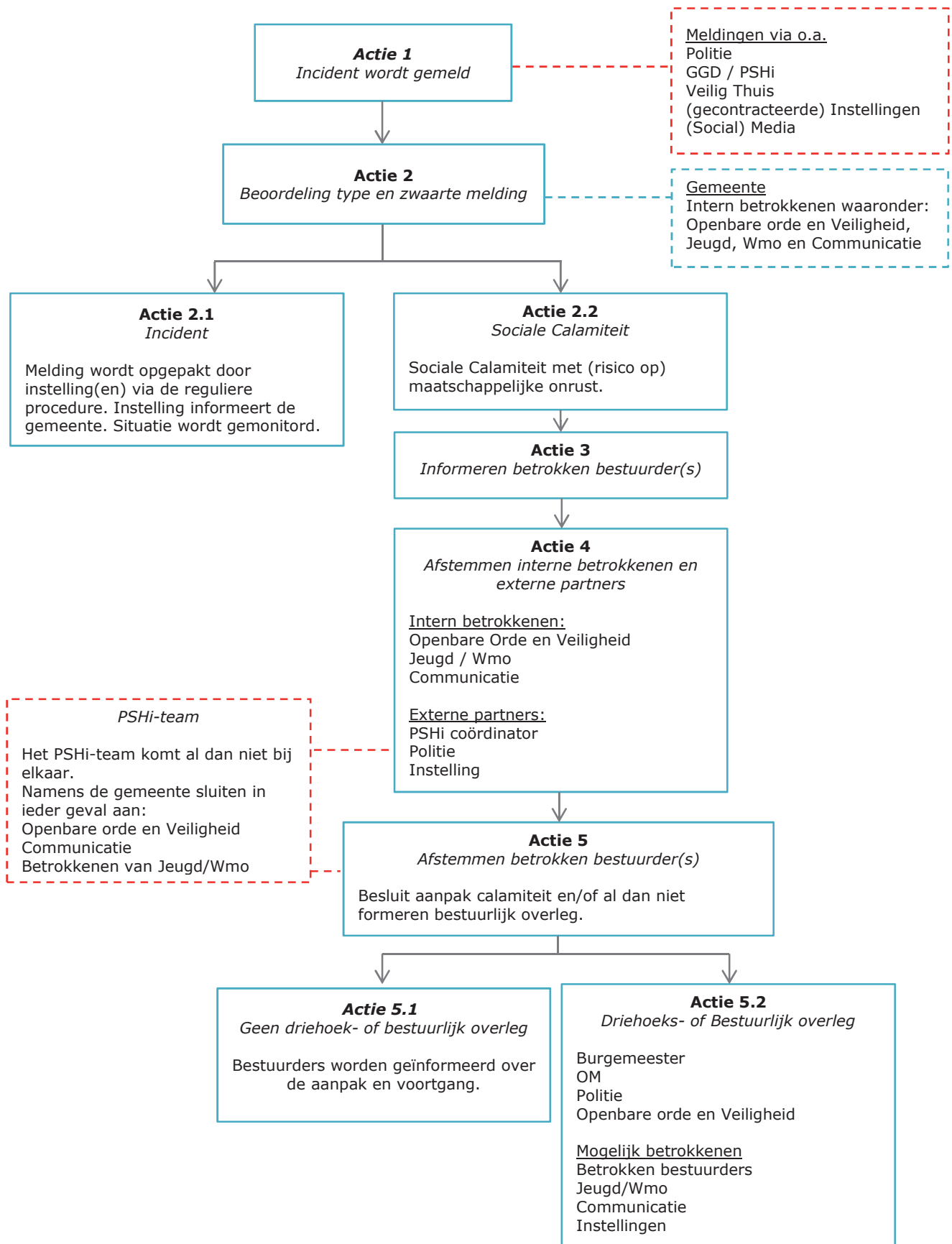
Veiligheidshuis Baronie Breda

Het veiligheidshuis is een samenwerkingsverband, waarbij partners uit de strafketen en de zorgketen verbinden in de aanpak van complexe problematiek. Het doel van de samenwerking is het voorkomen van recidive en terugdringen van overlast en criminaliteit.

6. Uitvoeringsprotocol

De aanpak van een sociale calamiteit wordt in dit hoofdstuk fasegewijs beschreven.

6.1 Fase 1: Organisatie binnen 3 uur

Toelichting fase 1

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven bij de te nemen stappen in het stroomschema organisatie in de eerste drie uur. Het is mogelijk dat, afhankelijk van de calamiteit, sommige acties niet worden ondernomen of snel in elkaar overgaan. Het is wel van belang dat betrokken bestuurders, medewerkers en instellingen elkaar goed informeren.

Actie 1: Incident wordt gemeld

Een incident wordt gemeld bij de gemeente. Dit kan dus van verschillende partners afkomstig zijn en ook buiten kantoor tijden en de melding kan bv ook binnen komen bij een bestuurder, afdelingshoofd of manager. Het kan hier om een acute melding gaan waarbij de openbare orde en veiligheid in het geding komt. Er kan ook een melding gedaan worden van een incident dat al langer speelt en waarbij de dreiging op escalatie is toegenomen.

De melding kan worden gedaan door één van de partners van de gemeente. Dit kan gedaan worden door bijvoorbeeld de politie, maar ook door (zorg)instellingen zoals bijvoorbeeld Veilig Thuis, CJG en Sociale Wijkteams. Het is ook denkbaar dat een melding bij de gemeente binnenkomt via de (sociale) media.

Actie 2: Beoordeling type en zwaarte melding

Tussen verschillende medewerkers werkzaam op het gebied van Openbare orde en veiligheid, Jeugd, Wmo of Communicatie vindt overleg plaats over de juiste beoordeling van de ernst van het incident. Hierbij wordt de mogelijkheid dat er inmiddels een PSHi-team opgeroepen of actief is meegenomen.

Actie 2.1: Incident

Betreft het hier een incident die door de betrokken instelling, met eventueel ondersteuning van een medewerker van de gemeente, opgepakt kan worden, dan is verdere opschaling niet noodzakelijk. Het is van belang dat instelling de gemeente blijft informeren en dat de situatie gemonitord wordt. Indien de situatie (dreigt) te escaleren dan kan er een herbeoordeling van de melding plaatsvinden, waardoor er alsnog vervolgstappen ondernomen moeten worden. Namens de gemeente zal één medewerker als contactpersoon fungeren. Afhankelijk van de ernst van het incident zal de verantwoordelijk wethouder geïnformeerd worden.

Actie 2.2: Sociale Calamiteit

Indien de melding als sociale calamiteit wordt beoordeeld en waarbij er sprake is van maatschappelijke onrust of risico hierop, dan zal er verder worden opgeschaald.

Actie 3: Informeren betrokken bestuurder(s)

De burgemeester is in het beginsel de verantwoordelijk bestuurder als het gaat om handhaving van de openbare orde en veiligheid. Deze moet dan ook geïnformeerd worden. Het is noodzakelijk om de verantwoordelijk wethouder te informeren. Wie de verantwoordelijk wethouder is hangt af van het soort calamiteit en de portefeuillesverdeling in de betreffende gemeente. In hoofdstuk 4 is een toelichting gegeven op de verantwoordelijkheden van de burgemeester en wethouder.

Actie 4: Afstemmen interne betrokkenen en externe partners.

Ten behoeve van de beeldvorming van de calamiteit vindt er afstemming plaats tussen intern betrokken en externe partners. In het stroomschema zijn een aantal mogelijke betrokkenen (intern en extern) beschreven. Het hangt echter per calamiteit af wie er wordt benaderd.

PSHi-team

Na afstemming tussen de interne en externe betrokken partners kan besloten worden om het PSHi-team bij elkaar te roepen. Wanneer het team wordt opgeroepen, dan kan vanuit de gemeente de medewerker Openbare Orde en Veiligheid, medewerker Jeugd/Wmo en medewerker Communicatie bij dit overleg aanschuiven.

Het PSHi-team kan in voorkomende situaties al ingeschakeld zijn door één van de externe partners van de gemeente, waardoor dit team al actief is en hierdoor diverse acties al zijn uitgezet.

Actie 5: Afstemmen betrokken bestuurder(s)

Nadat er afstemming heeft plaatsgevonden met de betrokkenen wordt de bestuurder geïnformeerd en om een besluit gevraagd. De aanpak van de sociale calamiteit wordt voorgelegd aan de bestuurders. Indien de bestuurder afstemming wenst op bestuurlijk en strategisch gebied, dan zal er een driehoeks- of bestuurlijk overleg worden georganiseerd.

Actie 5.1 Geen bestuurlijk overleg

Bestuurder wenst geen driehoeks- of bestuurlijk overleg maar wordt voortdurend op de hoogte gehouden van de voortgang en betrokken bij besluitvorming over de aanpak.

Actie 5.2: Driehoeks- of Bestuurlijk overleg

De burgemeester is voorzitter van het driehoeks- of bestuurlijk overleg. Ook hier geldt dat afhankelijk van de calamiteit betrokkenen worden uitgenodigd voor het overleg. De BOB-methode(Beeldvorming, Oordeelsvorming en Besluitvorming) kan gebruikt worden als overlegstructuur. Zie bijlage 3.

Aandachtspunten bestuurlijk overleg:

- Strategische besluitvorming
- Communicatie
- Nafase

6.2 Fase 2: Acties binnen 48 uur

	Acties	Te denken is aan
6	Informeren naar zorg voor gezin van slachtoffer en/of dader	• Opvang van het gezin geregeld? • Zijn de andere kinderen veilig? • Afstemmen met politie • Bepaald wordt wie de contactpersoon voor de betrokkenen wordt of zal worden
6.1	Informeren naar zorg voor direct betrokken personeel	• Opvang van direct betrokken personeel geregeld? • Is de school van de betrokken jeugdige op de hoogte van de calamiteit?
6.2	In overleg met instelling zwaarte en spoedeisendheid bepalen	• Zo nodig meteen een eerste feitenoverzicht • Instelling maakt eventueel formeel feitenrelaas voor Inspectie/toezichthoudend ambtenaar, met afschrift aan gemeente
6.3	Informeren collegeleden + gemeenteraad	• Burgemeester • Wethouder Jeugd/Wmo • Directie/coördinator en/of Unit Leider • Delen van gekozen aanpak • Evt. formeren van bestuurlijk team e/o driehoeksoverleg • Evt. raadsbrief opstellen (kan vertrouwelijk)
6.4	Inlichten Inspectie jeugdzorg of toezichthoudend ambtenaar Wmo	• In principe altijd door instelling
6.5	Kiezen omgang met media	• Checklist perscommunicatie → zie bijlage 2 • Keuze passief of actief persbeleid • Communicatieadviseur adviseert bestuurder over perscontacten • Stuur persberichten cc. ook naar raad
6.6	Publiek optreden bestuurder	• Afhankelijk van de situatie kan betrokken bestuurder naar plaats incident gaan • Persconferentie(s) of persberichten

Toelichting fase 2

Binnen enkele uren na binnenkomst van de melding dient fase 2 in het stroomschema gevolgd te worden. Deze fase bestaat vooral uit handelingen gericht op communicatie en het managen van informatie.

Actie 6: Informeren naar zorg voor gezin van slachtoffer en/of dader

Er is zo snel mogelijk informatie nodig over de toestand van slachtoffer(s), de veiligheid van andere gezinsleden (zeker als er meer kinderen in het gezin zijn) en eventueel noodzakelijke acties van gemeentezijde. Indien er al een casemanager van een instelling is, blijft deze in beginsel de contactpersoon² van het gezin/de betrokkenen, tenzij er redenen zijn om dat te veranderen. Bij betrokkenheid van de politie is ook sprake van een familierechercheur die het gezin/betrokkenen bijstaat.

Actie 6.1: Informeren naar zorg voor direct betrokken personeel

Als er sprake is van een langdurige casus is het noodzakelijk om bijtijds tijdelijke vervanging voor het direct betrokken personeel op te roepen.

Actie 6.2: In overleg met instelling zwaarte en spoedeisendheid bepalen

Hierbij wordt gevraagd of de instelling de gemeente op de hoogte houdt van de veiligheid van betrokken gezinsleden/betrokkenen en medewerkers en welke hulp de gemeente kan bieden. Een instelling maakt eventueel een feitenrelaas voor de Inspectie / toezichthouder. Als de Inspectie/toezichthoudend ambtenaar een feitenrelaas niet noodzakelijk acht, kan de gemeente eventueel ook zelf om een feitenrelaas vragen.

Actie 6.3: Informeren collegeleden + gemeenteraad

De betrokken wethouder en de burgemeester worden inhoudelijk geïnformeerd over de gebeurtenissen, de stand van zaken en te ondernemen stappen.

Als de casus vanwege maatschappelijke onrust vraagt om een regierol van de burgemeester en een wethouder betrokken is vanuit zijn portefeuille Wmo of jeugd, kan besloten worden om een driehoeks- of bestuurlijk overleg te organiseren.

In situaties van grote maatschappelijke onrust kan de gemeenteraad, of een afvaardiging daarvan, op hoofdlijnen en zo nodig in een vertrouwelijke setting worden geïnformeerd. Bij het informeren van de gemeenteraad moet aandacht worden besteed aan de geldende privacy richtlijnen. Het is van belang dat de gemeenteraad zich onthoudt van vragen waarin specifieke casuïstiek naar voren komt, en calamiteiten niet onnodig politiseert met een fout-en-schuld-debat. Wel moet zij in staat worden gesteld haar controletaak achteraf, uit te kunnen oefenen.

Actie 6.4: Inlichten Inspectie en/of toezichthoudend ambtenaar Jeugd/Wmo

De Inspectie wordt in principe altijd ingelicht door een instelling. Met uitzondering van Veilig Thuis en Sociaal Wijkteam.

Actie 6.5: Kiezen omgang met media

Media-aandacht is niet altijd in het belang van de slachtoffers, het politieonderzoek en andere betrokkenen. Dit wordt besproken met de communicatieadviseur van de bestuurder. De inhoudelijke informatie wordt aangeleverd aan de communicatieadviseur, deze is verantwoordelijk voor contacten met de media.

Het is noodzakelijk om perswoordvoering af te stemmen met de communicatieadviseur van de betrokken hulpaanbieder, gecertificeerde instelling, wijkteam, Veilig Thuis of de Raad voor de Kinderbescherming. Hiermee wordt voorkomen dat er niet op een eenduidige wijze wordt gecommuniceerd.

Zie bijlage 2 voor een checklist perscommunicatie.

² Tijdens de afhandeling van de calamiteit is de contactpersoon van de betrokken instelling met het getroffen gezin niet per se de persoon die het gezin in begeleiding had. Dit wordt in het team bepaald.

Actie 6.6: Politiek optreden bestuurder

In lijn met de eerdergenoemde kanttekeningen bij media-aandacht, moet ook een publiek optreden van een burgemeester, wethouder of directeur van een instelling per geval worden bekeken. Publiek optreden kan variëren van een bezoek aan slachtoffer(s) tot een persconferentie, of ander media-optreden. Als meerdere gemeenten betrokken zijn bij de calamiteit, dan kunnen deze optredens ook regionaal worden verdeeld. Soms is het beter dat een wethouder de inhoudelijke stelselvragen beantwoordt, terwijl de burgemeester voor gezin en samenleving de rol van burgervader op zich neemt.

In de 'warme fase' van een calamiteit is het voor bestuurders verleidelijk om de samenleving te beloven dat allerlei procedures anders moeten, of dat er meer regels en toezicht nodig zijn. Zulke beloften dienen in deze fase te worden ontmoedigd. Zoals in hoofdstuk 1 al werd opgemerkt: hoe goed de zorg ook is georganiseerd, calamiteiten gebeuren en zullen ook in de toekomst blijven gebeuren. Een bestuurder kan daarom in deze fase beter beloven dat er kritisch wordt gekeken naar het systeem en dat knelpunten worden opgelost, maar dat er ruimte moet blijven voor zorginstellingen en professionals om per geval en situatie te bepalen wat er dient te gebeuren.

6.3 Fase 3: Nafase binnen 2 maanden

7	Gemeente ontvangt feitenrelaas van instelling	- Binnen 2 weken dient de betrokken instelling een compleet overzicht te bieden - Voor de communicatiestrategie is het soms wenselijk al eerder een verslag op hoofdpunten te krijgen
7.1	Gemeente hoort van Inspectie/Toezichthoudende ambtenaar of zij nader onderzoek gaat doen	Bij instelling sprake van ernstige of herhaaldelijke calamiteit? Dan kan de gemeente een onafhankelijk onderzoek laten uitvoeren
7.2	Evaluatie	- Was het een unieke en niet te voorkomen calamiteit? - Was er sprake van een inschattingsfout? - Was er sprake van systeemfouten? - Is de calamiteit goed afgehandeld? - Welke lessen zijn te leren?
7.3	Terugkoppeling naar college en/of gemeenteraad	Terugkoppelen bevindingen naar college en/of gemeenteraad als er een noodzaak is tot systeemaanpassingen Bevindingen ook terugkoppelen naar de directies van de betrokken instellingen en wijkteams

Toelichting fase 3Actie 7: Gemeente ontvangt feitenrelaas van inspectie

Nadat een calamiteit is gemeld, vraagt de Inspectie/toezichthoudend ambtenaar in het algemeen om een feitenrelaas, dat binnen twee weken gereed moet zijn. Bij ernstige calamiteiten, die gepaard gaan met maatschappelijke onrust, kan de gemeente uiteraard geen twee weken wachten op een feitenrelaas. Soms is het van belang de basisfeiten (wie, wat, wanneer, waar en waarom) binnen 24 tot 48 uur op tafel te hebben, zodat de wethouder en/of de burgemeester daarmee kunnen werken. In zulke gevallen zal de betrokken instelling gevraagd worden om direct met informatie te komen. Overigens moet ervoor worden gewaakt dat het onderzoek naar het feitenrelaas een eventueel strafrechtelijk onderzoek in de weg zit.

Actie 7.1: Gemeente hoort van Inspectie / toezichthoudend ambtenaar of zij nader onderzoek gaan doen

Instellingen die vaker calamiteiten meemaken laten soms onafhankelijk onderzoek doen. Ook kan de Inspectie/toezichthoudend ambtenaar na ontvangst van het feitenrelaas besluiten zelf onderzoek te doen. De hoofdvraag van een gemeente is meestal of de calamiteit een noodlottig incident was – niet elk drama is te voorkomen – of een

systeemfout die om een aanpassing van het jeugdstelsel vraagt. Als die vraag in het externe onderzoek onvoldoende aan de orde komt, dan kan de gemeente besluiten om samen met betrokken zorgprofessionals zelf op zoek te gaan naar het antwoord of zelf een onafhankelijk onderzoek uit te laten voeren.

In deze fase worden politiek verantwoordelijke wethouders op de hoogte gehouden. De media worden in deze fase niet actief benaderd, omdat zulk onderzoek in alle rust moet gebeuren. Bij vragen van de media wordt daarom verwezen naar het lopende onderzoek.

Na een aantal weken, of maanden, rapporteert de Inspectie/toezichthoudend ambtenaar over haar/zijn bevindingen over de calamiteit en de mogelijke aanbevelingen. Na de rapportage worden de 8 stappen van draaiboekfase 2 opnieuw doorlopen, zoals het informeren van direct betrokkenen, informeren politiek bestuur, optreden politiek bestuur, informeren media et cetera.

De verantwoordelijke beleidsafdelingen van de gemeente en instellingen vertalen die aanbevelingen naar eventuele maatregelen. Bij noodzakelijke stelselwijzigingen doet het college van B&W, wanneer dit besluitvormend nodig is, een voorstel aan de gemeenteraad.

Actie 7.2: Evaluatie

Het is van belang dat er van een calamiteit wordt geleerd en noodzakelijke verbeteringen worden doorgevoerd, om de kans op een volgende calamiteit te verminderen. De evaluatie zal veelal onder regie van de gemeente plaatsvinden. Als de rust is weergekeerd evalueren de medewerkers die namens de gemeente zijn ingezet samen met de betrokken instellingen en partners daarom de afhandeling van de calamiteit: de bruikbaarheid van het draaiboek, gemaakte fouten en nieuwe inzichten. Dit wordt schriftelijk vastgelegd in een calamiteitendossier; het kan aanleiding zijn om dit SCP aan te passen of (inkoop)afspraken met de instellingen te wijzigen. Zulke wijzigingen legt het college van B&W, wanneer dit besluitvormend nodig is, voor aan de gemeenteraad.

Actie 7.3: Terugkoppeling naar college en/of gemeenteraad

Evaluatierapport naar college/gemeenteraad/directies betrokken instellingen.

Bijlage 1 Bereikbaarheidsinformatie gemeente

Organisatie	Functie	Tel. nummer
Gemeente	Burgemeester	
	AOV	
	Wethouder Jeugd	
	Beleidsmedewerker Jeugd	
	Beleidsmedewerker Wmo	
Politie	Officier van Dienst Politie	
	Algemeen nummer	
	Spoedgevallen	
GGD	PSHi-team en/of Directeur Publieke Gezondheid	
	Algemeen nummer	
Instellingen	Centrum Jeugd en Gezin (CJG)	
	Gecertificeerde instellingen	
	GGD West-Brabant	
	Inspectie Jeugdzorg	
	Woningbouwcoöperaties	
	Jeugdhulpaanbieders	
	Mee West Brabant	
	Openbaar Ministerie	
	Politie eenheid Zeeland West- Brabant	
	Raad voor de Kinderbescherming	
	Sociale wijkteams	
	Veiligheidshuis Baronie Breda	
	Veiligheidsregio Midden- en West Brabant	
	Veilig Thuis	
	Vrijgevestigde zorgprofessionals	
	Zorgaanbieders vanuit de Wmo	
		

Bijlage 2 Checklist perscommunicatie

Checklist perscommunicatie

1. Wat is er gebeurd?

Wat is er gebeurd, waar, met/door wie en waarom?

2. Hoe ernstig is het?

3. Welke directe maatregelen worden genomen?

4. Op wie heeft de calamiteit impact?

Onderscheid doelgroepen als: gezin, familie, school, buurt

5. Welke meldingen over de calamiteit zijn via derden bij ons binnengekomen?

Zoek na een calamiteit contact met (verwanten van) slachtoffers:

- Overweeg een bezoek door de wethouder of de burgemeester, bij wijze van respect en medeleven;
- Ontraad de wethouder of burgemeester om over de calamiteit ongefundeerde uitspraken of persoonlijke meningen te uiten;
- Ontraad de wethouder of burgemeester om beloften te doen over gemeentelijke maatregelen die hij/zij op dat moment niet met zekerheid kan waarmaken.

6. Wat berichten de media al over de calamiteit?

Houd bij wat er gebeurt in de (lokale) kranten en TV, op Twitter, Facebook, grote nieuwssites.

7. Welke strategie adviseer je?

Hanteer daarbij als kernbegrippen:

- snel en empathie
- vertrouwenwekkende overheid
- betrouwbaarheid en eenduidigheid
- autoriteit en informatie
- proactief
- interne en externe berichtgeving op elkaar afgestemd
- wethouder of burgemeester als boegbeeld

8. Welke elementen neem je op in je kernboodschap?

Denk aan de drie elementen van crisiscommunicatie:

- betekenis geven/duiden
- informeren
- schade beperken

Formuleer heldere persboodschappen:

1. Wat is er gebeurd?
2. Waar is het gebeurd?
3. Waarom?
4. Wie is de contactpersoon voor de pers?
5. Wanneer en hoe is vervolginformatie verkrijgbaar?
6. Warmte (empathie)

Geef pas in de later stadium nadere toelichting over bijvoorbeeld oorzaken, schade en gevolgen. Noem geen namen van slachtoffers en betrokkenen.

9. Wat moeten wij als gemeente zelf aan communicatie doen? Zoals:

- website
- inzet calamiteitenpagina
- persbericht

10. Met wie moeten wij onze communicatie afstemmen?

- Netwerkpartners (medewerkers)
- Netwerkpartners (bestuurders)

11. Zijn er lopende communicatietrajecten waarvan de inhoud haaks staat op de aard van de calamiteit?

12. Zijn er interne afspraken gemaakt over de controle van teksten voordat ze uitgaan?

Bijlage 3 BOB procedure

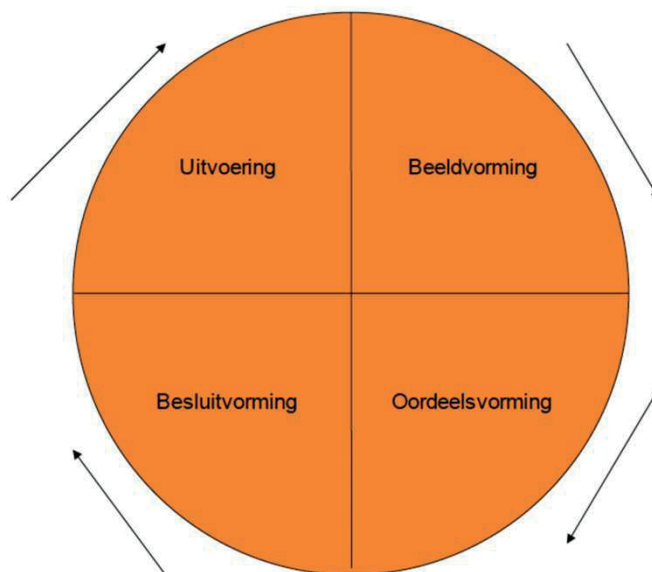
Feiten in de beeldvorming zijn belangrijk. In acute situaties is er weinig tijd om feiten te achterhalen. Desondanks moet het team (PHSi of driehoek) toch besluiten nemen. Naarmate de calamiteit vordert, worden feiten duidelijker. Goede beeld- en oordeelsvorming is de basis van een goede besluitvorming.

De eerste vraag is: wat is er gebeurd of wat staat er wellicht te gebeuren. Dat is de beeldvorming. Welke gevolgen kan dit hebben voor maatschappelijke (on)rust en sociale cohesie, dat is de oordeelvorming. En welke acties moeten worden ondernomen, door wie en wanneer – dat is de besluitvorming.

Op basis hiervan kan tot een of meer van de volgende acties worden besloten:

- Aanvullende informatie verzamelen door het raadplegen van de actoren binnen het lokale netwerk (situatieschets, feiten, betrokken partijen, context);
- Vanuit het team moeten directe interventies worden gepleegd (op basis van ernst, omvang, aard, tijd en media-analyse), een en ander op basis van ingezet beleid dan wel reeds genomen maatregelen;
- Vanuit het team moet geregeld worden dat andere partijen (buiten het team) interventies uitvoeren, maar het team verzekert zich er wel van dat die interventies daadwerkelijk plaatsvinden.

Indien het team besluit niet verder op te treden, moet het zich ervan verzekeren dat 'de vinger aan de pols' wordt gehouden en dat, indien noodzakelijk, het team weer bij elkaar wordt geroepen.

Bijlage 4 Voorbeelden van typen calamiteiten

A. Signalen van maatschappelijke onrust (via organisatie, sociale media, partners)

De situatie waarin zich (nog) geen incident heeft voorgedaan, maar signalen worden ontvangen, dat maatschappelijke onrust van buiten dan wel binnen de gemeente kan leiden tot oplopende maatschappelijke onrust en spanningen in de gemeente.

Voorbeeld: filmpjes die verspreid worden in verschillende WhatsApp-groepen op bijvoorbeeld een scholengemeenschap die veel onrust veroorzaken.

B. Op zichzelf staand lokaal Incident

De situatie, waarin sprake is van een geïsoleerd incident, dat mogelijk aanleiding vormt tot maatschappelijke onrust in de gemeente, en al dan niet tot vervolgincidenten in de gemeente kan leiden.

Voorbeeld: (dodelijk) ongeval kind in verstoorde thuissituatie.

C. Lokaal incident dat kan leiden tot vervolgincidenten

De situatie, waarin sprake is van een incident in de gemeente, die al dan niet deel uit blijkt te maken van een reeks incidenten, en die aanleiding (kan) zijn voor oplopende spanningen, verbreding van betrokken bevolkingsgroepen en vervolgincidenten.

Voorbeeld: zedenzaak.

D. Lokaal incident als gevolg van onrust buiten eigen gemeente

De situatie, waarin er sprake is van een incident of incidentenreeks buiten de gemeente, die aanleiding (kunnen) zijn voor oplopende spanningen, toenemende betrokkenheid vanuit bevolkingsgroepen en incidenten in de gemeente.

Voorbeeld: elk willekeurig incident (familiedrama's of zeden) dat in meerdere gemeenten voor onrust zorgt.